

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

Кафедра психіатрії, наркології та медичної психології

ВК 31 Посттравматичні стресові розлади
(дисципліна вибіркова)

СИЛАБУС

рівень вищої освіти
галузь знань
спеціальність
кваліфікація освітня
кваліфікація професійна
освітньо-професійна
програма
форма навчання

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

22 Охорона здоров'я

223 Медсестринство

бакалавр медсестринства

Сестра медична

Сестринська справа

заочна (дистанційна) форма,

курс(и) та семестр(и)
вивчення навчальної
дисципліни

2 курс, IV семестр

Полтава – 2024 рік

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	д.мед.н., проф. Васильєва Г.Ю.
Профайл викладача (викладачів)	https://psychiatry.pdmu.edu.ua
Контактний телефон	+380505651555
E-mail:	profvasylyeva@gmail.com
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://psychiatry.pdmu.edu.ua

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин – 3/90, із них:

Лекції (год.) – 4

Практичні заняття (год.): контактні – 8,

дистанційні – 12 синхронні заняття у Zoom,

24 – асинхронні заняття.

Самостійна робота (год). – 42

Вид контролю – Залік

Політика навчальної дисципліни

При організації освітнього процесу викладачі та студенти діють відповідно до нормативних документів України МОН, МОЗ України та Полтавського державного медичного університету: Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті (https://www.umsa.edu.ua/storage/departmentnpr/docs_links/hFOzsGd2coEVVYM0AEF8VtPOtMimiYDwpZuzE45m.pdf), Правил внутрішнього розпорядку для студентів Полтавського державного медичного університету (https://www.umsa.edu.ua/storage/departmentnpr/docs_links/5UHnaAQ5Rcxav1lx4m2vfERJSxiZbAg7dpOwgQhr.pdf).

ПДМУ є самостійним, незалежним і відповідальним закладом вищої освіти у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору та розстановки кадрів у межах, установлених Законом України «Про вищу освіту».

Викладання навчальної дисципліни «Посттравматичні стресові розлади» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 223 Медсестринство галузі знань 22 Охорона здоров'я освітньої кваліфікації бакалавр медсестринства заочної форми навчання здійснюється дистанційно, відповідно до Положення про дистанційну форму навчання у Полтавському державному медичному університеті https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/03JNND8Ilh5H8KhDdFbMIJPEIQnAzB7UNwxCvRGy.pdf.

Вивчення навчальної дисципліни «Посттравматичні стресові розлади» потребує: підготовки до практичних занять; виконання самостійної роботи відповідно до робочої програми навчальної дисципліни; опрацювання рекомендованої базової, допоміжної літератури, інформаційних ресурсів.

Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з робочою програмою навчальної дисципліни та тематичними планами практичних занять; вивчення теоретичного матеріалу; виконання завдань, запропонованих для самостійного опрацювання.

Результатом підготовки до заняття має бути придбання студентами теоретичних знань практичних навичок первинної діагностики, лікування, профілактики психогенних психічних розладів, в т.ч. посттравматичного стресового розладу, формування умінь застосовувати знання з психотравматології в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності. Відповідь здобувача повинна демонструвати ознаки самостійності виконання поставлених завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

Контрольні заходи оцінювання навчальної діяльності здобувачів включають поточний та підсумковий контроль знань, умінь і навичок студентів відповідно до Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/0nrGNrEzksWWytpXV8j05INcg9wbyVjkYx9FrbEY.pdf)

Контрольні заходи базуються на принципах: відповідності стандартам вищої освіти; використання стандартизованої та уніфікованої системи діагностики, спрямованої на застосування знань; визначеності критеріїв оцінювання;

об'єктивності та прозорості технології контролю. Викладач обов'язково оцінює успішність кожного студента на кожному занятті за чотирибальною (традиційною) шкалою з використанням затверджених цикловою методичною комісією критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни, розроблених з урахуванням стандартизованих узагальнених критеріїв оцінювання знань студентів (<https://drive.google.com/file/d/1-jQbi55ZKDa3CPvShFOheF9Q1JZwGAqH/view>)

Здобувачі освіти повинні бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами (пропущені заняття повинні бути відпрацьовані відповідно до Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами освіти Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/0nrGNrEzksWWytpXV8j05INcg9wbyVjkYx9FrbEY.pdf)).

Шановний студенте! Ефективно використовуй час навчальних занять для досягнення освітніх цілей; під час контрольних заходів не використовуй джерела інформації (усні (підказки), письмові (роботи інших осіб), друковані (книги, методичні посібники), електронні (телефони, планшети), заборонені викладачем, відповідно до Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/Sj670MBVmC9qGVuTmHU8k9ZGKuX3DlzlWRNr8pBu.pdf?_ga=2.73211408.2054112764.1673800687-610462166.1657214142)).

Структура навчальної дисципліни містить години для самостійного опрацювання, яка регламентована Положенням про організацію самостійної роботи студентів в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/basic_pages/docs/bf7cHeVZuJJew2ZIMYkxkIVC7ib6LdHMTa2bQttX.pdf), Положення про неформальну та інформальну освіту учасників освітнього процесу Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/Naj27POg8c3ZiBAbT1czec3PYWQqO6YDuB7I2qq2.pdf)).

Оцінювання результатів навчання проходить прозоро і відкрито. Керуємося Положенням про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/NMQ6RVrpAGYuKpw1JoSJaApnMMMwbKdxQN9FC2hu.pdf)).

Шановний здобувачу освіти! Протягом вивчення дисципліни «Посттравматичні стресові розлади» передбачається приєднання кожного студента до програм ZOOM та GoogleClas (для проведення лекцій та занять у синхронному та асинхронному режимі). У цьому випадку студент має самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету.

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчально-академічної етики та графіка навчального процесу; бути зваженим, уважним. Заохочення чи стягнення можуть застосовуватися до здобувачів вищої освіти, які сумлінно виконують перераховані вимоги чи систематично порушують їх.

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Силабус із дисципліни «Посттравматичні стресові розлади» розроблений для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 223 Медсестринство галузі знань 22 Охорона здоров'я освітньої кваліфікації бакалавр медсестринства. Силабус складений відповідно до ОПП Сестринська справа першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 223 Медсестринство галузі знань 22 Охорона здоров'я освітньої кваліфікації бакалавр медсестринства (затвердженої Вченою радою академії, протокол № 7 від 30 серпня 2021р., із змінами і доповненнями, затвердженими Вченою радою університету, протокол № 2 від 01 липня 2021р.), робочої навчальної програми «Посттравматичні стресові розлади» та робочого навчального плану (2022 рік затвердження).

Шановні здобувачі освіти!

За навчальним планом дисципліну «Посттравматичні стресові розлади» вивчають у другому семестрі другого року навчання.

Цей курс підготовки бакалаврів медсестринства передбачає оволодіння основами клінічного мислення, засвоєння вміння оцінювати стан пацієнта, орієнтування в патології психічної сфери, уміння вибрати правильну тактику при наданні невідкладної долікарської допомоги пацієнтам з гострою реакцією на стрес, проводити профілактичні заходи, пропагувати здоровий спосіб життя.

Протягом вивчення дисципліни «Посттравматичні стресові розлади» ви отримаєте глибокі теоретичні знання та набудете необхідних практичних навичок та фахових компетентностей для застосування у професійній діяльності.

Навчальний матеріал систематизований, містить практичні завдання та мультимедійний супровід лекції.

Навчальна дисципліна «Посттравматичні стресові розлади» є складовою частиною дисциплін професійної підготовки циклу нормативного блоку та формує спеціальні (фахові) компетентності діяльності майбутнього фахівця – бакалавра медсестринства.

Дана дисципліна закладає основи знань у студентів з психогенних розладів, забезпечує формування умінь застосовувати знання в процесі подальшої професійної діяльності, закладає основи пізнання психології пацієнтів, формування здорового способу життя та профілактики порушення психічних функцій в процесі життєдіяльності, під впливом надзвичайних та екстремальних ситуацій, різних захворюваннях та наданню допомоги. Сучасні вимоги до рівня освіти медичної сестри передбачають формування вміння спілкуватися, володіння комунікативними навичками, знання основ психології, етики, деонтології.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є посттравматичні стресові розлади та інші стресасоційовані розлади.

Навчальна дисципліна «Посттравматичні стресові розлади» продовжує вивчення психічної діяльності людини, зупиняючись на патологічному рівні та акцентуючи увагу на клінічних проявах і екстреній допомозі при стресасоційованих психічних розладах, в т.ч. посттравматичному стресовому розладі, забезпечує формування умінь застосовувати знання з психотравматології в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності; закладає основи пізнання психіки психічно хворої людини, формування здорового способу життя та профілактики порушення психічних функцій в процесі життєдіяльності та при різних психогенних захворюваннях.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити – вивчення навчальної дисципліни «Посттравматичні стресові розлади» орієнтується на базових знаннях з навчальних дисциплін, здобутих на попередніх етапах здобуття освіти, особливо під час вивчення дисциплін «Основи медсестринства», «Медсестринство у внутрішній та сімейній медицині». Організація роботи студентів передбачає формування понятійно-категоріального масиву інформації з кожної теми, практичної роботи, контрольних питань та самостійних завдань, а також розв'язання проблемних наукових задач та ситуацій.

Постреквізити – в результаті вивчення курсу здобувачі освіти можуть використовувати результати навчання при вивченні дисциплін «Медсестринство в психіатрії та наркології», «Медицина катастроф та надзвичайних станів», «Обстеження та оцінка стану здоров'я людини», «Громадське здоров'я і громадське медсестринство», що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь застосовувати знання з стресасоційованих розладів в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Метою викладання навчальної дисципліни «Посттравматичні стресові розлади» є оволодіння основами первинної діагностики та екстреної допомоги пацієнтам з психогенними психічними розладами, в тому числі внаслідок військових дій, терактів, аварій чи стихійних лих, катастроф, важких фізичних травм, побутового чи сексуального насильства, загрози смерті, необхідних при наданні психіатричної допомоги на догоспітальному етапі.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Посттравматичні стресові розлади» є формування системи знань професійних умінь та практичних навичок, що складають основу майбутньої професійної діяльності та формування навичок з діагностики та лікування психогенних психічних розладів, відповідно до стандарту освітньої програми, визначення попереднього діагнозу психогенних психічних розладів, тактики ведення пацієнтів з психогенними розладами на догоспітальному етапі, що в сукупності готує основу майбутньої професійної діяльності медичної сестри.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні)

Інтегральна компетентність:

Бакалавр медсестринства здатний вирішувати практичні проблеми і задачі діяльності у галузі охорони здоров'я із застосуванням положень, теорій та методів фундаментальних, медичних та клінічних наук в умовах комплексності та невизначеності

Загальні компетентності

ЗК 01.Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02.Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні

види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 07. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 08. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 09. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 11. Здатність працювати в команді.

ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань

Спеціальні компетентності

С(Ф)К.01.Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній професійній практиці.

С(Ф)К.02.Здатність розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності і визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях та станах.

С(Ф)К.03.Здатність задовольнити потреби пацієнта/клієнта протягом різних періодів усього життя (включаючи процес вмирання) шляхом планування, допомоги і виконання медсестринських втручань, оцінки та корекції індивідуальних планів догляду, створених у співпраці з пацієнтом/клієнтом, особами, що доглядають, членами сім'ї та іншими медичними і соціальними працівниками.

С(Ф)К.04.Застосовування професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнтові/клієнтові гідного ставлення, приватності/інтимності/, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки.

С(Ф)К.05.Здатність ефективно застосовувати сукупність медсестринських навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення догляду на основі холістичного (цілісного) підходу, враховуючи задоволення потреб пацієнта у комфорті, харчуванні, особистій гігієні та здатності особи задовольняти свої щоденні потреби.

С(Ф)К.06.Здатність ефективно застосовувати сукупність професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій при оцінці функціонального стану пацієнтів/клієнтів, підготовці їх до діагностичних досліджень та заборі біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.

С(Ф)К.07.Збереження власного здоров'я фахівця при здійсненні догляду, виконанні маніпуляцій та процедур, при переміщенні і транспортуванні пацієнта/клієнта.

С(Ф)К.08.Профілактична діяльність медичної сестри, направлена на збереження і зміцнення здоров'я, попередження захворювань й інформування та навчання пацієнта та членів його родини.

С(Ф)К.09.Здатність здійснювати організацію, впровадження та контроль медсестринського процесу в паліативній та хоспісній допомозі.

С(Ф)К.10. Здатність до організації надання медичної допомоги за принципом сімейної медицини.

С(Ф)К.11.Здатність проводити медичну та соціальну реабілітацію з метою відновлення здоров'я населення.

С(Ф)К.12.Здатність орієнтуватися у визначенні групової належності лікарських засобів, особливостях їх фармакокінетики та фармакодинаміки.

С(Ф)К.13.Здатність виявляти зв'язок клінічних проявів захворювань з результатами додаткових методів дослідження.

С(Ф)К.14. Здатність організовувати та надавати невідкладну допомогу при різних гострих станах.

С(Ф)К.15. Здатність організовувати та надавати невідкладну допомогу в надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час.

С(Ф)К.16. Здатність організовувати та управляти відповідним структурним підрозділом (лідерство та менеджмент)

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Проводити суб'єктивне та об'єктивне обстеження різних органів і систем пацієнта та оцінювати отримані дані (за списком 1).

ПРН 2. Проводити діагностику згідно спеціалізації: виявляти та оцінювати проблеми пацієнта.

ПРН 3. Планувати медсестринські втручання.

ПРН 4. Здійснювати контроль за роботою молодшого медичного персоналу та станом інвентарю.

ПРН 5. Здійснювати медсестринське адміністрування.

ПРН 6. Забезпечувати здоровий мікроклімат в колективі.

ПРН 7. Брати участь у забезпеченні спостереження за здоровим і перехворілим населенням, реабілітації та диспансерного нагляду.

ПРН 8. Виконувати медичні маніпуляції (за списком 2) з метою забезпечення санітарнопротиепідемічного режиму.

ПРН 9. Проводити економічний аналіз у системі охорони здоров'я, зокрема системний аналіз основних проблем охорони здоров'я; здійснювати маркетингове дослідження ринку медичних послуг.

ПРН 10. Вміти оцінювати економічну ефективність у системі охорони здоров'я, аналізувати процес планування та фінансування в системі охорони здоров'я.

ПРН 11. Демонструвати вміння ефективної професійної комунікації в усній, письмовій формах українською та іноземними мовами для реалізації академічної мобільності, ефективного обміну професійною інформацією.

ПРН 12. Належно виконувати медичні маніпуляції з метою проведення заходів щодо стабілізації функціонального стану організму (за списком 5), спираючись на загальні фізико-хімічні закономірності, що лежать на основі процесів життєдіяльності людини.

ПРН 13. Виписувати, зберігати та застосовувати фармакологічні засоби (за списком 7).

ПРН 14. Вміти підготувати пацієнта, здійснити забір і скерування біологічного матеріалу на лабораторне та інструментальне дослідження (за списком 8).

ПРН 15. Надавати екстрену долікарську медичну допомогу на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 9).

ПРН 16. Здатність до точності при здійсненні взаємозалежних професійних функцій (за списком 10).

ПРН 17. Планувати і проводити профілактичні та протиепідемічні заходи щодо інфекційних хвороб (за списком 11).

ПРН 18. Організовувати та проводити навчання пацієнтів та членів їхніх родин з медичних питань.

ПРН 19. Проводити медико-гігієнічну пропаганду.

ПРН 20. Належно вести відповідну медичну документацію. ПРН 21. Належно виконувати медичні маніпуляції (за списком 3) з метою забезпечення особистої гігієни пацієнта.

ПРН 22. Виконувати найпростіші методи фізіотерапії (за списком 6).

ПРН 23. Координувати дії за допомогою поєднання декількох навичок для забезпечення харчування пацієнта (за списком 4).

ПРН 24. Критично оцінювати результати наукових досліджень та здійснювати пошук потрібної наукової інформації у сфері охорони здоров'я, аналізувати інформацію, здійснювати дослідження, формулювати за його результатами висновки.

По завершенню вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати:

1. Роль сестри медичної в системі надання допомоги при психогенних розладах, стресасоційованих розладах та посттравматичних стресових розладах.

2. Етіологію, патогенез, класифікацію, клінічну картину та принципи ургентної допомоги при реакціях на тяжкий стрес, розладах адаптації, невротичних, пов'язаних зі стресом та соматоформних розладах. Діагностику та екстрену допомогу при фобічних, тривожних, панічних розладах та дисоціативних судом. Диференційну діагностику дисоціативних та епілептичних судом.

3. Етіологію, патогенез, класифікацію, клінічну картину та принципи ургентної допомоги при дисоціативних (конверсійних) розладах (реактивних

станах). Діагностику та екстрену допомогу при панічному та психогенному психомоторному збудженні. Диференціальну діагностику істеричного й епілептичного нападів,

4. Визначення поняття посттравматичного стресового розладу (ПТСР). Історію розвитку вчення про ПТСР.

5. Концепцію посттравматичного стресу. Класифікацію посттравматичних станів. Етіологію ПТСР.

6. Епідеміологію та соціальну значущість ПТСР.

7. Клінічну картину ПТСР. Основні кластери симптомів ПТСР. Вікові, статеві та соціальні особливості ПТСР.

8. Вегетативні розлади та порушення соціального функціонування при ПТСР.

9. Суїцидальні та аддиктивні тенденції при ПТСР: симптоматологію, діагностику, корекцію. Екстрену психіатричну допомогу пацієнтам з суїцидальною поведінкою.

10. Загальні принципи діагностики ПТСР. Діагностичні критерії за МКХ-10 та DSM-5.

11. Принципи та методи психотерапевтичної корекції ПТСР. Групову психотерапію ПТСР. Групи взаємодопомоги. Екстрену допомогу при ПТСР на дошпитальному етапі.

12. Принципи реабілітації осіб з ПТСР. Профілактику ПТСР.

вміти:

1. Демонструвати здатність використовувати належні комунікативні навички та поведінку з пацієнтом, його родиною, колегами та персоналом медичних закладів.

2. Збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, провести первинне психологічне обстеження пацієнтів різних вікових груп, оцінити ступінь виявлених порушень, визначити потребу у проведенні екстрених заходів.

3. Демонструвати диференційований підхід до оцінки стану та надання допомоги педіатричним, дорослим, геріатричним пацієнтам та хронічно хворим із застосуванням діагностичного обладнання, ліків та маніпуляцій.

4. Застосовувати на практиці принципи етики та деонтології, розуміти соціальні наслідки професійної діяльності.

5. Використовувати навички критичного мислення для організації і надання екстреної медичної допомоги при масових випадках, у надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час.

6. Виділяти провідний клінічний симптом або синдром. Встановлювати найбільш вірогідний синдромальний чи нозологічний діагнози психогенного захворювання.

7. Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги на підставі діагнозу невідкладного психогенного стану.

8. Надавати екстрену медичну допомогу на підставі діагнозу невідкладного психогенного стану.

Структура навчальної дисципліни

№	Тема	Кількість годин					
		Загаль- ний обсяг	Лекції	Практичні			Самос- тійна робота
				Синх- ронні	Асинх- ронні	Контакт- ні	
	Модуль 1. Загальні питання психотравматології						
1.	Психологічний стан людини. Предмет, завдання та методи дослідження психологічного стану людини. Концепція психічного здоров'я.	4,5	0,5	2	-	-	2
2.	Поняття про стрес. Патофізіологія стресу. Загальні ознаки і симптоми стресу. Механізми адаптації до стресу. Психологічні механізми захисту особистості.	4,5	0,5	2	-	-	2
3.	Стрес у професійній діяльності. Типові стресори.	4	-	-	2	-	2
	Модуль 2. Психогенні психічні розлади						
4.	Поняття травми та її наслідки. Загальна характеристика психогенних розладів. Невротичні, пов'язані зі стресом та соматоформні розлади. Реакції на тяжкий стрес та розлади адаптації. Гострі стресові реакції.	7	1	-	2	2	2
	Модуль 3. Посттравматичні стресові розлади						
5.	Визначення поняття посттравматичного стресового розладу (ПТСР). Історія розвитку вчення про ПТСР.	4,25	0,25	2	-	-	2
7.	Загальні принципи діагностики ПТСР.	4,25	0,25	2	-	-	2
6.	Епідеміологія та соціальна значущість ПТСР.	4	-	-	2	-	2
8.	Концепція посттравматичного стресу. Класифікація посттравматичних станів. Етіологія ПТСР.	4	-	-	2	-	2
9.	Клінічна картина ПТСР. Основні кластери симптомів ПТСР.	6,5	0,5	2	-	2	2
10.	Вегетативні розлади та порушення соціального функціонування при ПТСР.	4	-	-	2	-	2
11.	ПТСР у військовослужбовців та цивільного населення під час війни в Україні	4,25	0,25	2	-	-	2
12.	Діагностичні критерії за МКХ-10 та DSM-5.	4	-	-	2	-	2
13.	Вікові, статеві та соціальні особливості ПТСР.	4,5	0,25	-	2	-	2
14.	Принципи та методи психотерапевтичної корекції ПТСР.	4	-	-	2	-	2

	Групова психотерапія ПТСР. Групи взаємодопомоги.						
15.	Медикаментозна корекція ПТСР, принципи застосування.	6,5	0,5	-	2	2	2
16.	Суїцидальні та аддиктивні тенденції при ПТСР: симптоматологія, діагностика, корекція.	4	-	-	2	-	2
17.	Принципи реабілітації осіб з ПТСР. Профілактика ПТСР.	6	-	-	2	2	2
18.	Медичні чинники психічного здоров'я. Медична етика і деонтологія як чинники психічного здоров'я. Психогігієна та психопрофілактика. Психологічна реабілітація. Психічна саморегуляція. Робота з поточними психосоціальними стресорами. Управління стресом.	4	-	-	2	-	2
19.	Посттравматичні стресові розлади, спричинені глобальними соціальними та техногенними катастрофами в Україні: історія, феноменологія, досвід вивчення, віддалені наслідки.	2	-	-	-	-	2
20.	Посттравматичні стресові розлади у осіб, що зазнали психологічного насильства.	2	-	-	-	-	2
21.	Посттравматичні стресові розлади у осіб, які перебували у полоні, на тимчасовоокупованих територіях	2	-	-	-	-	2
		90	4	12	24	8	42

Тематичний план лекцій із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1	2	3
	Модуль 1. Загальні питання психотравматології	
1.	Психічний стан людини. Концепція психічного здоров'я. Стрес. Загальні ознаки і симптоми стресу. Механізми адаптації до стресу. Психологічні механізми захисту особистості.	1
	Модуль 2. Психогенні психічні розлади	
1.	Загальна характеристика психогенних розладів. Невротичні, пов'язані зі стресом та соматоформні розлади. Реакції на тяжкий стрес та розлади адаптації. Гострі стресові реакції.	1
	Модуль 3. Посттравматичні стресові розлади	
1.	Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР). Симптоми та основні методи корекції ПТСР. Лікування ПТСР. – визначення поняття ПТСР.	2

	– історія розвитку вчення про ПТСР. – класифікація посттравматичних станів. – етіологія ПТСР. – епідеміологія та соціальна значущість ПТСР. – клінічна картина ПТСР. – основні кластери симптомів ПТСР. – загальні принципи діагностики ПТСР. – діагностичні критерії за МКХ-10 та DSM-V. – вікові, статеві та соціальні особливості ПТСР. – принципи та методи психотерапевтичної та медикаментозної корекції ПТСР. – принципи реабілітації осіб з ПТСР. – профілактика ПТСР.	
	Усього	4

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№	Назва теми	К-сть годин
1	2	3
1.	Психологічний стан людини. Предмет, завдання та методи дослідження психологічного стану людини. Концепція психічного здоров'я.	2
2	Поняття про стрес. Патофізіологія стресу. Загальні ознаки і симптоми стресу. Механізми адаптації до стресу. Психологічні механізми захисту особистості.	2
3	Стрес у професійній діяльності. Типові стресори.	2
	Модуль 2. Психогенні психічні розлади.	
4	Поняття травми та її наслідки. Загальна характеристика психогенних розладів. Невротичні, пов'язані зі стресом та соматоформні розлади. Реакції на тяжкий стрес та розлади адаптації. Гострі стресові реакції.	2
	Модуль 3. Посттравматичні стресові розлади.	
5	Визначення поняття посттравматичного стресового розладу (ПТСР). Історія розвитку вчення про ПТСР.	2
6	Епідеміологія та соціальна значущість ПТСР. Загальні принципи діагностики ПТСР.	2
7	Концепція посттравматичного стресу. Класифікація посттравматичних станів. Етіологія ПТСР.	2
8	Клінічна картина ПТСР. Основні кластери симптомів ПТСР.	
9	Вегетативні розлади та порушення соціального функціонування при ПТСР.	2
10	Діагностичні критерії за МКХ-10 та DSM-5.	2
11	ПТСР у військовослужбовців та цивільного населення під час війни в Україні	2

12	Вікові, статеві та соціальні особливості ПТСР.	2
13	Принципи та методи психотерапевтичної корекції ПТСР. Групова психотерапія ПТСР. Групи взаємодопомоги.	2
14	Медикаментозна корекція ПТСР, принципи застосування.	2
15	Суїцидальні та аддиктивні тенденції при ПТСР: симптоматологія, діагностика, корекція.	2
16	Принципи реабілітації осіб з ПТСР. Профілактика ПТСР.	2
17	Посттравматичні стресові розлади у осіб, що зазнали побутового та сексуального насильства.	2
18	Медичні чинники психічного здоров'я. Медична етика і деонтологія як чинники психічного здоров'я. Психогігієна та психопрофілактика. Психологічна реабілітація. Психічна саморегуляція. Робота з поточними психосоціальними стресорами. Управління стресом.	2
	Усього	36

Самостійна робота

№п	Тема	К-сть годин
1.	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	42
	Усього	42

Індивідуальні завдання

Виконання індивідуального завдання передбачає підготовку повідомлення або написання реферату на основі опрацювання першоджерел на одну із запропонованих тем:

1. Основи синдромологічної діагностики ПТСР згідно МКХ-10.
2. ПТСР при техногенних катастрофах.
3. ПТСР внаслідок природних катаклізмів (землетруси, повені).
4. ПТСР при масових радіаційних ураженнях.
5. ПТСР внаслідок побутового та сексуального насильства.
6. ПТСР внаслідок військових дій та терактів.
- 7 Проблеми сучасної суїцидології.
8. Психіатрична та психологічна допомога при кризових станах.
9. ПТСР внаслідок важких фізичних травм та тяжких соматичних хвороб.
10. Особливості надання екстреної психіатричної допомоги пацієнтам з психогеніями дитячого віку.
11. Особливості ПТСР при загрозі смерті, перебування свідком або заподіювачем чужої смерті.
- 12 Методи психотерапії в роботі парамедика.
13. Бойова і оперативна стресові реакція. Клінічні прояви та терапія.
14. Психологічні механізми захисту особистості.
15. Історія вчення про ПТСР. Посттравматичні стресові розлади, спричинені глобальними соціальними та техногенними катастрофами в Україні.

Перелік теоретичних питань для підготовки студентів до підсумкового модульного контролю

ПМК не передбачений робочою програмою.

Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю

ПМК не передбачений робочою програмою.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є залік.

Залік з дисципліни «Посттравматичні стресові розлади» – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентами навчального матеріалу виключно на підставі результатів поточного навчання відповідно програми з дисципліни і не передбачає окремого навчального заняття для приймання заліку. На останньому тематичному навчальному занятті після закінчення обговорення теми заняття викладач навчальної групи оголошує суму балів студента за результатами поточного контролю і за виконання індивідуального завдання.

Оцінка з дисципліни визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності у балах, що виставляються на кожному практичному занятті за відповідною темою і кількістю балів за виконання індивідуального завдання. Результати складання заліків оцінюються за двобальною шкалою: «зараховано», «не зараховано».

Студент отримує оцінку «зараховано», якщо він виконав усі види робіт, передбачених навчальною програмою з дисципліни, відвідав усі лекції та семінарські заняття, визначені тематичними планами, а за наявності пропусків – своєчасно їх відпрацював, набрав загальну кількість балів не менш як 120. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент з дисципліни за поточну навчальну діяльність і виконання індивідуального завдання – 200 балів.

Самостійну роботу студентів оцінюють під час поточного контролю на практичному занятті.

Система поточного та підсумкового контролю

Викладач обов'язково оцінює успішність кожного студента на кожному занятті за чотирибальною (традиційною) шкалою з використанням затверджених цикловою методичною комісією критеріїв оцінювання, розроблених з урахуванням стандартизованих узагальнених критеріїв оцінювання знань студентів.

Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань студентів:

Оцінка	
«відмінно»	– студент володіє не менше ніж 90% знань з теми як під час опитування, так і тестового контролю. Добре орієнтується в предметній термінології. Чітко формулює відповіді на поставлені запитання.
«добре»	– студент володіє знаннями в обсязі 75–89%, допускає несуттєві помилки, які виправляє, відповідаючи на запитання. Під час виконання тестових завдань відповідає не менше ніж на 75% питань.

«задовільно»	– студент володіє знаннями по темі в обсязі 60–74%, під час тестування відповідає не менше ніж на 60% запитань. Відповіді недостатньо точні, навідні запитання їх не відкореговують.
«незадовільно»	– студент не засвоїв необхідний мінімум знань, під час тестування відповідає менше ніж на 60% запитань. Нездатний відповідати на навідні запитання, оперує неточними формулюваннями. Завдання тестового контролю виконані менше ніж на 60%.

Оцінка успішності є інтегрованою (оцінюються всі види роботи студента як під час підготовки до заняття, так і під час заняття) за критеріями, які доводяться до відома студентів на початку вивчення дисципліни.

Конвертація поточної оцінки, виставленої за традиційною 4-бальною шкалою, в багатобальну на кожному занятті не проводиться.

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані і включають контроль теоретичної та практичної підготовки.

Конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 120 балів) проводиться лише після поточного заняття, яке передуює підсумковому модульному контролю. Конвертація проводиться за таким алгоритмом:

а) підраховується середня оцінка студента за традиційною 4-бальною шкалою, отримана протягом поточних занять, що належать до цього модулю (з точністю до сотих балу);

б) для одержання конвертованої багатобальної сумарної оцінки поточної успішності за модуль середня оцінка, отримана за традиційною 4-бальною шкалою, помножується на коефіцієнт 24. Винятком є випадок, коли середня за традиційною 4-бальною шкалою оцінка становить 2 бали. У цьому разі студент отримує 0 балів за багатобальною шкалою;

в) середній бал поточної успішності розраховується на загальну кількість занять у модулі.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність під час вивчення модуля складає 200 балів.

Мінімальна кількість балів за модуль, яку повинен набрати студент для отримання заліку, складає 120 балів.

Оцінювання індивідуальних завдань студента

Оцінка за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності.

Оцінювання самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Методи навчання

У процесі викладання дисципліни застосовуються різні методи навчання:

– за джерелом інформації та формування умінь і навичок: вербальні, наочні та практичні.

– в залежності від основних дидактичних завдань: отримання нових знань, формування вмінь та навичок, перевірки й оцінки знань, а також

– усне обговорення питань теми із залученням більшої частини студентів групи;

– бліц-опитування;

– дискусії з проблемних ситуацій;

– реферативні виступи;

– тестування в письмовій формі;

– виконання письмових завдань тощо.

Результат самостійної позааудиторної роботи студента відтворюється у формі представлення стендових доповідей або захисту реферативних робіт.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою.

Кількість балів за дисципліну розглядається як сумарний бал, що включає поточну успішність, додаткові бали за виконання індивідуальної роботи.

Методи контролю усний, письмовий.

Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Посттравматичні стресові розлади».
2. Презентації лекцій.
3. Контрольні питання, тести, проблемні питання, ситуативні завдання.
4. Перелік завдань для самостійної роботи.
5. Питання та завдання для поточного контролю знань і вмінь студентів.
6. Тестові завдання з дисципліни II рівня.
7. Ситуаційні задачі з дисципліни II рівня.
8. Додаткова література та ілюстративні матеріали

Навчальні матеріали та ресурси

Базова (наявна в бібліотеці ПДМУ)

1. Основи психотравматології: медико-психологічні аспекти реабілітації
Навчально-методичний посібник/ Під заг. ред. проф. А.М. Скрипнікова, 2021. – 154 с.

2. Психіатрія і наркологія: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, А.М. Скрипніков та ін.; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр./ «Медицина», 2017. — 424с.

3. Психіатрія та наркологія в загальній медичній практиці: навчальний посібник / Г.М. Кожина, Н.О. Марута, Л.М. Юр'єва та ін. ./«Медицина», 2019. — 344с.

4. Психіатрія і наркологія / Г. Т. Сонник та ін.; заг. ред. О. К. Напрєєнко. Київ: ВСВ «Медицина», 2017. 422 с.

5. Психіатрія і наркологія / Г. Т. Сонник та ін.; заг. ред. О. К. Напрєєнко. Київ: ВСВ «Медицина», 2015. 424 с.

6. Посттравматичні стресові розлади : Навчальний посібник / Під заг. ред. проф. Б. В. Михайлова. – Вид. 2-е, перероблене та доповнене. – Х. : ХМАПО, 2014. – 223 с.

7. Скрипніков А. М., Напрєєнко О. К., Сонник Г. Т. Наркологія: навчальний посібник. Тернопіль: ТМДУ, 2008. 360 с.

8. Чабан О. С., Хаустова О. О., Омелянович В. Ю. Невідкладна допомога в психіатрії та наркології. Київ: Медкнига, 2019. 172 с.

Допоміжна

1. Скрипніков А. М., Герасименко Л. О., Ісаков Р. І. Діагностичний процес у психіатрії. Полтава: АСМІ, 2012. 128 с.

2. Наркологія : Психічні та поведінкові розлади, спричинені зловживанням психоактивними речовинами / О. К. Напрєєнко та ін., ред. О. К. Напрєєнко. Київ : Здоров'я, 2011. 207 с.

3. Клінічна психіатрія: навчальний посібник / за ред. І. Д. Спіріної. Дніпро: Домінанта принт, 2018. 124 с.

4. Скрипніков А. М., Напрєєнко О. К., Сонник Г. Т. Наркологія. Полтава: [б. в.], 2005 р. 424 с.

5. Скрипніков А. Н., Егоров В. В., Егорова Т. М. Словарь сленга злоупотребляющих психоактивными веществами. Полтава: [б. и.], 2000 г. 58 с.

6. Животовська Л. В., Напрєєнко О. К., Скрипніков А. М., Сонник Г. Т. Алкогольна залежність: клініка, терапії та реабілітація. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2013. 258 с.

7. Психіатрія / В. М. Козідубова та ін.; Харків: «Оберіг», 2013. 1164 с.

8. Психіатрія. Еталони практичних навичок / В. Д. Мішиєв та ін. Київ: Медінформ, 2018. 176 с.

9. Канабіс та канабіноїди / А. М. Скрипніков та ін. Полтава: «АСМІ», 2020. 120 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.psychiatry.ua/books/>

2. <http://ukrpsychiatry.org/>

3. <https://neuronews.com.ua/>

4. <https://www.ama-assn.org/>

5. <https://www.psychiatry.org/>

Розробник (розробники):

завідувач кафедри психіатрії, наркології та медичної психології, д.мед.н., професор А.М. Скрипніков;

професор кафедри психіатрії, наркології та медичної психології, д.мед.н., професор Г.Ю. Васильєва;

доцент кафедри психіатрії, наркології та медичної психології, к.мед.н., доцент В.О. Рудь.